

Секція: Освітні технології та інновації

Кучеренко І.А.

д. пед. н., проф., завідувач каф. методики

професійної освіти та

соціально-гуманітарних дисциплін

Білоцерківський інститут

неперервної професійної освіти

ДЗВО «Університет менеджменту» НАПН

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Компетентнісна спрямованість сучасної мовної освіти зумовлює модернізацію форм навчання в закладах освіти і передбачає вдосконалення процесу лінгводидактичної організації і реалізації сучасного уроку української мови, в межах якого здійснюється навчально-педагогічний дискурс і відбувається полілогічне суб'єкт-суб'єктне спілкування педагога і здобувачів освіти з метою розвитку учня-мовця.

Досягти продуктивності й ефективності процесу мовного навчання можливо за умови впровадження у практику технології інтерактивного навчання, що ґрунтується на інтерактивній діалогічній дискурсивній взаємодії всіх учасників навчально-виховного процесу з метою досягнення наперед визначеного кінцевого результату – формування комунікативної компетентності учня.

Термін «інтерактивне навчання» від англ. *inter* – поміж-, взаємо-; *act* – діяти) вперше ввів у науковий простір Г. Фріц. Педагоги і психологи, досліджуючи інтерактивну взаємодію учасників навчання, підкреслювали позитивність такого процесу і досить високий результат навчальної роботи. Інтерактивні інновації в процесі навчання активно досліджують учені в царині педагогіки та лінгводидакти (Н. Голуб, О. Горошкіна, С. Караман, М. Кларін,

Л. Мамчур, М. Пентилюк, Л. Пироженко, О. Пометун, А. Фосоля та ін.) й упроваджують вчителі у практику освітнього процесу.

Сутність інтерактивного навчання вчені трактують в аспекті педагогіки як «навчальний процес відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх учнів. Це взаємонавчання (групове, колективне, навчання у співпраці), де вчитель і учні є рівноправними суб'єктами навчання, розуміють, що вони роблять на уроці [3, с. 7]», у галузі лінгводидактики як «організацію навчального процесу, що включає чітко спланований очікуваний результат навчання, окремі інтерактивні методи і прийоми, що стимулюють процес пізнання, та розумові навчальні умови й процедури, за допомогою яких можна досягти запланованих результатів» [1, с. 271].

Технологія інтерактивного навчання передбачає створення комфортних педагогічних умов, за яких кожен здобувач освіти під час активного учіння буде розвивати власну комунікативну здатність у взаємодії і співдіяльності з усіма членами класного колективу та вчителем. Мета інтерактивної технології – організація та реалізація оптимальних педагогічних умов для активного учіння, за яких учень сам особистісно буде відкривати і здобувати знання, виробляти вміння й уміння, набувати досвіду та розвивати власну компетентність.

Квінстенція інтерактивної технології сучасного уроку української мови – діалогічна / полілогічна суб'єкт-суб'єктна взаємодія вчителя й учня / учнів, міжособистісний навчально-пізнавальний дискурс з метою формування комунікативної компетентності учня-мовця. Під час навчального заняття за умов упровадження інтерактивної технології навчання реалізовується навчально-пізнавальний дискурс – комунікація вчителя / учня / учнів з метою передачі науково-змістової інформації і розвитку всіх складників комунікативної компетентності (мовленнєвої, мовної, власне комунікативної, соціокультурної, діяльнісної).

Головний складник інтерактивної технології сучасного уроку – інтерактивна співпраця і співнавчання, міжособистісна навчально-пізнавальна взаємодія, особливістю якої є здатність учня «занурюватися» у навчальну

комунікативну ситуацію, «переймати роль іншого», аналізувати, як його сприймає співрозмовник / співрозмовники і відповідно інтерпретувати дії інших та стратегічно проєктувати й реалізовувати власні дії. Під час втілення інтерактивної технології навчання учні формують «Я-Концепцію»: визначають «Я» актуальне (самоідентифікація себе), «Я» соціальне (погляд на себе з точки зору соціального оточення), «Я» потенційне (якості та цінності особистості за суттєвих змін життєвого світу), «Я» ідеальне (тенденції розвитку та самоздійснення особистості [2, с. 192]).

Під час міжособистісного навчально-пізнавального дискурсу і відбувається розвиток учня-мовця. Шляхами досягнення мети і цілей інтерактивної технології уроку є діалогічна взаємодія, до якої педагог залучає всіх учнів класного колективу. Процес навчання на уроці в аспекті інтерактивної технології передбачає моделювання комунікативних ситуацій, проблемних ситуацій, використання рольових / ситуативних / ділових дидактичних ігор, спільне вирішення поставленої пізнавальної дослідної проблеми. У співпраці замість репродукування «готової» інформації учні обґрунтовано висловлюють власні думки, гіпотези, роздуми, здобувають знання, формують уміння, виробляють навички, набувають досвіду. У процесі інтерактивного навчання учні приймають спільне рішення, доходять спільної думки, навчаються бути демократичними, мовленнєво активними.

Використання в освітній практиці інтерактивної технології сучасного уроку української мови дає позитивні результати і дозволяє ефективно провадити навчально-пізнавальну діяльність у співпраці, взаємоповазі з метою досягнення успіху в особистісному цілеспрямованому учінні учнів.

Література:

1. Кучеренко І. А., Пентиліук М. І. Теорія і технологія сучасного уроку української мови : навч.-метод. посіб. Херсон. : Айлант, 2022. 352 с.
2. Мистецтво життєтворчості особистості : науково-методичний посіб. К. 1997. Ч. 2. Життєтворчий потенціал нової школи. 936 с.
3. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посіб. К. : А.С.К., 2004. 192 с.